

**PROGRAM TERAPEUTYCZNY I
DOMOSTWO „SAN DAMIANO”
Oddział rehabilitacyjno-readaptacyjny**

WSTĘP

Ośrodek Leczenia Uzależnień od Środków Psychoaktywnych „San Damiano” jest prowadzony przez Klasztor Franciszkanów w Chęcinach (k./Kielc) i znajduje się w budynkach przyklasztornych przy ul. Franciszkańskiej 10. Ośrodek zrodził się 1 kwietnia 2004 z inicjatywy Zakonu Franciszkanów oraz osób duchownych i świeckich zaangażowanych w pomoc ludziom uzależnionym. **Oddziałami ośrodka „San Damiano” są: rehabilitacyjno – readaptacyjny, ośrodek leczenia uzależnień bliżej niescharakteryzowanych, poradnia leczenia uzależnień, poradnia leczenia uzależnień od substancji psychoaktywnych, hostel dla uzależnionych od narkotyków oraz hostel dla uzależnionych od alkoholu w Połańcu.**

Ośrodek stanowi część działalności prowadzonej przez Franciszkańskie Centrum Profilaktyki Uzależnień w Chęcinach. Na miejscu Ośrodek współpracuje z Klasztorem Franciszkanów, Stowarzyszeniem PADRE, Świetlicą Socjoterapeutyczną PROMYK DNIA. W zakresie szkoleń, praktyk „SAN DAMIANO” współpracuje z Katedrą Psychoprofilaktyki Patologii Społecznej Katolickiego Uniwersytetu w Lublinie, Instytutem Nauk o Rodzinie KUL oraz WSD Franciszkanów w Krakowie. Ośrodek „San Damiano” czerpie z doświadczeń innych ośrodków zarówno katolickich jak i Monar. W działaniach partnerskich na rzecz profilaktyki uzależnień współpracuje z Rodzinną Poradnią Profilaktyki i Terapii Uzależnień Stowarzyszenia „Nadzieja Rodzinie” w Kielcach, ze Świętokrzyskim Centrum Psychiatrii w Morawicy, z oddziałem terapeutycznym Aresztu Śledczego w Kielcach oraz z Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chęcinach. Pracę kadry terapeutycznej nadzoruje superwizor rekomendowany przez Krajowe Biuro ds. Narkomanii. W październiku 2004 roku Ośrodek został zarejestrowany jako Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Obecnie pacjenci są utrzymywani z kontraktu z NFZ oraz puli pieniężnej, pochodzącej z grantów i od ofiarodawców.

ZAŁOŻENIA I ADRESACI TERAPII

W oddziale rehabilitacyjno-readaptacyjnym Ośrodka prowadzona jest terapia uzależnionych od środków psychoaktywnych (F11-F16, F18-F19) w trybie stacjonarnym (kod resortowy 4750). Ilość miejsc w Ośrodku przewidziana jest na ok. 18 osób pełnoletnich; mężczyzn i kobiet w wieku 18-37 lat (z możliwością rozszerzenia grupy wiekowej w indywidualnych przypadkach). Osoby przyjmowane są na terapię po uprzedniej detoksykacji (odtruciu) – o ile jest potrzebna - i wcześniejszym zgłoszeniu chęci podjęcia leczenia (wpis do książki pacjentów oczekujących). Orientacja religijna uzależnionych nie ma znaczenia przy przyjęciu do Ośrodka, osoby przyjmowane są dobrowolnie, warunkiem przyjęcia jest zaakceptowanie przez nich franciszkańskiego charakteru Ośrodka i wartości tu promowanych.

OPIS CELU I FILOZOFIA TERAPII

Celem oddziaływań terapeutycznych jest zmiana postaw osoby uzależnionej wobec substancji odurzającej w kierunku trzeźwości (rozumianej jako abstynencja od narkotyków oraz rozwój ku dojrzałej osobowości).

W oparciu o współczesne badania dotyczące profilaktyki i terapii uzależnień program Ośrodka kładzie nacisk na dokonywanie zmian w dotychczasowym funkcjonowaniu osób uzależnionych. Przyjmujemy, że związek pacjentów z substancją odurzającą ma charakter instrumentalny, wobec tego w terapii dążymy do ukształtowania dojrzałych postaw wobec siebie, innych, własnego życia i całego świata. Wraz z pacjentem kadra terapeutyczna pracuje nad tzw. „czynnikami chroniącymi”:

- umiejętnością poszanowania prawa, norm, wartości i autorytetów społecznych;
- nawiązaniem dojrzałych relacji z rodziną lub z osobami ważnymi;
- zainteresowaniem nauką szkolną, podejmowanymi studiami lub pracą;
- rozwojem życia duchowego;
- nawiązaniem kontaktów i wchodzeniem w nowe środowiska, które będą wspierały rozwój pacjenta.

Jednocześnie w czasie terapii ogranicza się zachowania ryzykowne, co regulują podstawowe zasady regulaminu Ośrodka.

REGULAMIN:

- 1. Abstynencja od substancji psychoaktywnych – narkotyki, alkohol, tytoń oraz leki używane w celach niemedycznych (bez konsultacji z lekarzem);**
- 2. Zakaz zachowań agresywnych (w tym agresji słownej) i przestępczych (włamania, kradzieże, oszustwa itp.);**
- 3. Abstynencja seksualna.**

Łamanie regulaminu wiąże się z konsekwencją rozwiązania kontraktu z pacjentem. Decyduje o tym kadra terapeutyczna wraz ze społecznością. W wyjątkowych sytuacjach Lider Ośrodka lub zastępujący go terapeuta dyżurujący może podjąć decyzję samodzielnie.

FRANCISZKAŃSKI CHARAKTER OŚRODKA

Umiejscowienie Ośrodka przy Klasztorze Franciszkanów umożliwia rozwijanie duchowego elementu w terapii uzależnień. Duchowość jest rozumiana jako kształtowanie człowieka ku wartościom wyższym. Franciszkański charakter Ośrodka wyraża się w szczególnym ukierunkowaniu na następujące wartości:

- **promocja chrześcijańskiej wizji świata** – odniesienie do Jezusa Chrystusa i Ewangelii,
- **wspólnota** – tworzenie z Ośrodka - Domostwa (dzielenie się rzeczami materialnymi i duchowymi, nawiązywanie i pogłębianie relacji z członkami Społeczności, odpowiedzialność za leczenie własne i innych, dbanie o Ośrodek jako dom w którym mieszkamy i żyjemy),
- **uczciwość** – przyjęcie i uznanie norm „SAN DAMIANO” (mówienie Społeczności nawet o najdrobniejszych uchybieniach, uczenie się na popełnionych błędach),
- **zaangażowanie w podejmowaną pracę** – praca jest wykonywana jak najlepiej (szybko, starannie i rzetelnie), jest wyznaczana i monitorowana przez Społeczność (może mieć wymiar fizyczny, lub umysłowy – nauka, warsztaty terapeutyczne, zajęcia twórcze),
- **uprzejmość i gościnność** – wyraża się w dbaniu o mieszkańców Chęcin, gości przychodzących na teren „SAN DAMIANO”, pracujące na miejscu osoby, wolontariuszy i innych. „SAN DAMIANO” ma charakter otwarty; wobec osób, z którymi Społeczność ma kontakt należy zachować dyskrecję (nie mówimy o tym, co dzieje się w Społeczności), życzliwe zainteresowanie (jeśli osoby potrzebują informacji kierujemy do sekretariatu lub do klasztoru). Bez wiedzy terapeuty nie można spotykać się z osobami spoza Społeczności „SAN DAMIANO”.

Patronem Ośrodka jest św. Franciszek z Asyżu. Nazwa Ośrodka: „San Damiano” nawiązuje do nawrócenia św. Franciszka: podczas modlitwy w zniszczonym kościółku Świętego Damiana („San Damiano”), Franciszek usłyszał od Chrystusa wezwanie, aby odbudował zniszczony kościół. Podjął się tego zadania. W trakcie pracy zaczął rozumieć, że najważniejszą świątynią, w której mieszka Bóg jest drugi człowiek - zwłaszcza ubogi, trędowaty, znajdujący się na marginesie społeczeństwa.

„SAN DAMIANO” jest ośrodkiem Katolickim. Każda osoba uzależniona ma zapewnione prawo do wolności religijnej. Chrześcijanie mogą w czasie terapii rozwijać swoją relację do Boga. Uzależnieni innych wyznań lub niewierzący przez udział w praktykach o charakterze religijnym mogą osiągnąć ważne cele terapeutyczne: codzienna modlitwa i medytacja służą podejmowaniu refleksji nad sensem własnego leczenia i życia; niedzielna Eucharystia organizowana i prowadzona przez Społeczność Ośrodka i jest czasem, kiedy pacjenci integrują się z lokalną społecznością, przełamują bariery i lęki przed publicznym wystąpieniem oraz lokalną społeczność integrują z Ośrodkiem. W tej relacji leczący się w Ośrodku dają się poznać jako osoby niezagrażające. Życzliwość lokalnej społeczności odgrywa istotną rolę w resocjalizacji osób uzależnionych; w bezpiecznym kontakcie z młodzieżą uzależnioną miejscowi ludzie wyzbywają się uprzedzeń i stereotypów. Prowadzone zajęcia z duchowości pomagają poznać i odbudować właściwy system wartości, dzięki temu uzależnieni łatwiej znajdują siłę do trzeźwego życia szukając pomocy u Boga oraz uczą się szanować świat wartości ludzi, którzy wokół nich żyją.

FORMY REALIZACJI

Program terapii realizowany jest w oparciu o MODEL SPOŁECZNOŚCI TERAPEUTYCZNEJ. Zasadniczą atmosferę, jaką chcemy wytworzyć w ośrodku jest klimat domowy (rodzinny) wraz z całą strukturą społeczną. Aby to zaakcentować – do celów terapii ośrodek został nazwany „Niezależnym Domostwem „San Damiano”. Domostwo posiada swoje symbole (herb, logo, flagę i hymn), które przypominają o wartościach tego miejsca, wyrażają naszą odrębność jak i integrację z Chęcunami, Klasztorem Franciszkanów oraz lokalną społecznością.

FORMY TERAPII

1. Terapia grupowa - przy udziale terapeuty
  - wieczorne dzielenie (omawiana jest codzienna aktywność członków Społeczności oraz ich sprawy),
  - Społeczność Główna (omawiane są ważne sprawy pacjentów związane z ich terapią),
  - Społeczność interwencyjna (udzielenie wsparcia w sytuacji kryzysowej).
  - Ergoterapia (terapia poprzez pracę)
  - Terapia w czynnościach dnia codziennego
  - Grupy etapowe – nowicjat, domownicy, gospodarzy
  - Grupy zadaniowe /spotkania zarządu, Służby Ochrony Domostwa/
  - Grupa biblijna
  - Zajęcia z duchowości
  - Grupa edukacyjna
  - Terapia muzyczna
  - Trening umiejętności społecznych i radzenia sobie ze złością
  - Grupa warsztatowa „Poznaj siebie”
  - „Nieruchome światło”
  - Rehabilitacja zawodowa, zajęcia manualne /gлина, witraż, fushing, sznurek/
  - Zajęcia sportowe
  - Zajęcia integracyjne – zabawy, tańce, gry
2. Terapia indywidualna
  - prowadzenie terapii przez wyznaczonego terapeutę (diagnoza, indywidualny program terapii)
  - badania oraz konsultacje lekarskie i psychiatryczne
  - badania i prowadzenie psychologiczne
  - indywidualny kontakt z duszpasterzem Ośrodka
  - pomoc w leczeniu chorób towarzyszących – w ramach współpracy z podwykonawcami.

PODEJMOWANE DZIAŁANIA TERAPEUTYCZNE

1. Terapia pracą (ergoterapia): nauka podstawowych funkcji społecznych oraz czynności dnia codziennego gotowanie, sprzątanie, przygotowywanie pomieszczeń do zajęć, pranie, obsługa sprzętu domowego itp.), podejmowanie pracy zarobkowej.
2. Trening behawioralny (w zakresie zachowania).
3. Odnajdywanie sensu egzystencji i konstruowanie rozwojowego planu życia (logoterapia).
4. Porządkowanie własnych spraw administracyjnych (nauka pisania podań, kwestionariuszy, nauka wyrobienia dowodu osobistego, meldowania się, poznanie procesu ubezpieczenia bezrobotnych) i karnych (utrzymywanie kontaktu z nadzorującymi Kuratorami i Sądami), podjęcie lub kończenie przerwanej nauki szkolnej, szkolenia zawodowe.
5. Rozwijanie zainteresowań i różnych form aktywności: zajęcia informatyczne, muzyczne, plastyczne, kulinarne.
6. Zajęcia rekreacyjne, sportowe, organizowanie wycieczek i obozów (silwoterapia).
7. Organizowanie spotkań z osobami żyjącymi trzeźwo, liturgii i uroczystości dla lokalnej społeczności (resocjalizacja).
8. Organizowanie czasu wolnego: gry świetlicowe, zabawy (ludoterapia).
9. Warsztaty terapeutyczne:

- z komunikacji inter- i intra-personalnej,
- warsztaty muzyczne (muzykoterapia), plastyczne i teatralne (terapia plastyczno-manualna i teatralna),
- zajęcia z duchowości (logoterapia).

10. Edukacja:

- z zakresu problemu uzależnień i nawrotów,
- z zakresu HIV/AIDS/HCV

Podjęte działania terapeutyczne są poddawane ewaluacji (przez monitorowanie zmian następujących u pacjentów oraz konsultacje z superwizorem).

CZAS TRWANIA I OPIS ETAPÓW TERAPII

Terapia w Ośrodku jest średnioterminowa – pełny cykl terapeutyczny trwa 6-12 miesięcy i jest podzielony na etapy. Proporcje czasu trwania etapów terapii mogą być dostosowane do indywidualnych potrzeb pacjenta. Leczenie i zadania terapeutyczne rozpisane są na poszczególne etapy. Pacjenci od początku motywowani są przez terapeutów i Społeczność do podjęcia zadań terapeutycznych; mają jednak prawo do rezygnacji z leczenia. W sytuacji, kiedy notorycznie naruszają Regulamin Ośrodka Społeczność może rozwiązać kontrakt terapeutyczny.

ETAPY LECZENIA

I. Obserwator

Celem tego etapu jest zapoznanie się ze Społecznością, wartościami „SAN DAMIANO”, symboliką, regulaminem Domostwa i ustaleniami Społeczności.

Czas trwania: ok. 1 tydzień. W dniu przyjęcia Obserwator otrzymuje swojego Opiekuna (członek Społeczności - jest bezpośrednio odpowiedzialny przed Społecznością za wprowadzenie Obserwatora w życie Ośrodka, wyjaśnia sens ustaleń obowiązujących na etapie Obserwatora, wspiera, pomaga wykonywać pracę). Obserwator wraz ze swoim opiekunem stara się wykonać drobne zadanie dla Społeczności. Informuje o tym Społeczność na dzieleniu.

W trakcie najbliższej Społeczności Głównej Obserwator otrzymuje swojego indywidualnego terapeutę.

W tym czasie Obserwator:

Nie głosuje na społecznościach, nie ponosi konsekwencji, nie ma funkcji, nie wychodzi sam poza teren Ośrodka, nie pracuje sam, przekazuje pieniądze pod dozór Społeczności, nie może bezpośrednio kontaktować się z rodziną i znajomymi (ze względu na ochronę związaną z jego terapią).

Po tygodniu pobytu, na Społeczności Głównej, Obserwator podsumowuje swój pobyt (omawia zadania, symbole domostwa, relacje z Opiekunem), po czym następuje przejście na etap Nowicjatu i podpisanie kontraktu.

II. Nowicjusz

Etap nowicjatu trwa około dwóch miesięcy. Celem Nowicjatu jest zaangażowanie się w życie Domostwa. Jest to etap, na którym członek Społeczności uczy się odrzucać „narkomański” styl życia. W tym czasie osoba pracuje nad jakością komunikacji z innymi, dba o zdrowie, higienę osobistą, utrzymuje porządek we własnym pokoju. W czasie trwania tego etapu porządkuje sprawy administracyjne (zameldowanie, niejasności prawne itp.).

Na tym etapie:

Pacjent kontaktuje się z rodziną za pomocą listów.

Wychodzi na zewnątrz z osobą ze Społeczności.

Głosuje i podejmuje decyzje wraz z całą Społecznością.

W stosunku do osób z zewnątrz utrzymuje życzliwy dystans.
Buduje relacje z członkami społeczności.

Zadania nowicjusza:

Czynnie uczestniczy w zebraniach Społeczności.

Podjmuje zadania i odpowiedzialności.

Przygotowuje autoprezentację, którą przedstawia w czasie Społeczności Głównej.

Na podstawie diagnozy przygotowuje wraz z terapeutą prowadzącym indywidualny plan leczenia.

Uczestniczy w grupach rozwojowych.

Prowadzi systematycznie księgę nowicjatu.

Stara się pogłębiać wiedzę nt. wartości, idei, symboli „San Damiano” i wcielać je życie.

Wykonuje plan zadaniowy.

Plan edukacji

Edukacja prozdrowotna.

Zajęcia z zakresu duchowości.

Zajęcia z zakresu edukacji dotyczącej uzależnienia.

Zajęcia z zakresu komunikacji interpersonalnej.

Grupa biblijna.

W czasie Społeczności Głównej następuje przejście na etap Domownika. Temu wydarzeniu towarzyszy ceremonia Mszy św. sprawowanej w intencji nowego Domownika „San Damiano”, przy udziale lokalnej społeczności. Domownik podpisuje kontrakt na kolejny etap i otrzymuje koszulkę z logo Ośrodka.

III. Domownik

Domownik stara się żyć wartościami „San Damiano”. Ma szczególny przywilej i zadanie być opiekunem Obserwatora, którego wprowadza w świat zwyczajów i wartości Domostwa. Zwraca uwagę na kształtowanie więzi i relacji z członkami Domostwa. Może wychodzić sam poza teren ośrodka. Domownik rozpoczyna pracę nad poprawą relacji z rodziną/osobami ważnymi. Realizuje Indywidualny Plan Terapii, pracuje w raz z terapeutą nad pogłębianiem diagnozy problemowej. Etap ten trwa od 3 do 7 miesięcy. Celem etapu jest integracja ze społecznością Domostwa „San Damiano” i poznanie obszarów problemowych do dalszej pracy.

Na tym etapie

Uczy się odpowiedzialności; podejmuje decyzje i ponosi ich konsekwencje.

Egzekwuje u innych wykonywanie funkcji i zadań.

Dbą o Domostwo i członków społeczności.

Może korzystać z Internetu.

Może samodzielnie wychodzić poza obręb Ośrodka.

Ma świadomość jakości relacji z rodziną i osobami ważnymi.

Może podjąć pracę i zarządzać własnymi funduszami w związku z realizacją planu leczenia.

Zadania Domownika

Wywiązuje się z zadań kontraktu i indywidualnego planu leczenia.

Podjmuje odpowiedzialności bycia Opiekunem.

Uczestniczy w grupie etapowej.

Podjmuje funkcje kierownicze (jest członkiem zarządu).

Wyjeżdża na przepustkę.

Uczestniczy w zajęciach z duchowości i grupy biblijnej.

Plan edukacji

Edukacja z zakresu komunikacji interpersonalnej

Zajęcia z duchowości.

Grupa biblijna.

Przejściu pacjenta na kolejny etap towarzyszy ceremonia Mszy Św. podczas której otrzymuje znak Tau.

IV. Gospodarz

Gospodarz stara się żyć wartościami „San Damiano” i promować je na zewnątrz. Może wychodzić sam poza teren ośrodka. Gospodarz kontynuuje i pogłębia pracę nad relacjami z rodziną/osobami ważnymi, wyjeżdża na przepustki, ma możliwość podjęcia nauki szkolnej, kursów zawodowych oraz ma możliwość podejmowania pracy. Etap ten trwa ok. 3 miesięcy. Celem etapu jest wdrażanie i utrwalanie nabytych umiejętności społecznych w życiu poza ośrodkiem.

Na tym etapie:

- Podejmuje decyzje i ponosi konsekwencje.
- Egzekwuje u innych wykonywanie funkcji i zadań.
- Dbą o Domostwo i członków społeczności.
- Może korzystać z Internetu i posiadać telefon komórkowy.
- Może samodzielnie wychodzić poza obręb Ośrodka.
- Pogłębia jakość relacji z rodziną i osobami ważnymi.
- Może podjąć pracę i zarządzać własnymi funduszami w związku z realizacją planu leczenia.
- Może podjąć naukę szkolną.
- Może podjąć kursy zawodowe.

Zadania Gospodarza:

- Wywiązuje się z zadań kontraktu i indywidualnego planu leczenia.
- Podejmuje odpowiedzialności bycia Opiekunem.
- Uczestniczy w grupie etapowej.
- Podejmuje funkcje kierownicze (jest członkiem zarządu).
- Wyjeżdża na przepustki.
- Uczestniczy w grupie nawrotów.
- Wypracowuje wraz z terapeutą plan na trzeźwe życie.

Plan edukacji:

- Grupa etapowa.
- Zajęcia z duchowości.
- Grupa biblijna.
- „Nieruchome światło”.
- Grupa nawrotów.

Zakończenie etapu Domownika następuje po uzyskaniu zgody społeczności. Pacjent kończy proces terapeutyczny. Temu wydarzeniu towarzyszy ceremonia Mszy Św. sprawowanej w intencji kończącego leczenie, na której następuje uroczyste odczytanie wpisu do „Księgi Dokonań”.

Neofita „San Damiano”.

Status Neofita „San Damiano” może uzyskać osoba, która zakończyła terapię i udowodniła swój rozwój w trzeźwym życiu oraz poprosiła Społeczność o ten przywilej.

Zadania:

Utrzymuje kontakt ze Społecznością.

Nadanie tytułu Neofita „SAN DAMIANO” jest uroczystością, którą organizuje Społeczność. Neofita żyje trzeźwo i utrzymuje więzi z „San Damiano”.

FUNKCJE I ZADANIA W SPOŁECZNOŚCI OŚRODKA

Założenia

Osoba uzależniona traci zdolność do kierowania swoim życiem. Permanentny kontakt z substancją psychoaktywną powoduje, że narkoman nie potrafi nawiązywać właściwych relacji z innymi, w działaniu posługuje się manipulacją, nie podejmuje dojrzałych ról jakie powinien pełnić w społeczeństwie. Wielu spośród pacjentów jest zaniedbanych wychowawczo; nie potrafi posługiwać się podstawowym sprzętem, podejmować decyzji czy wykonywać prostych czynności dnia codziennego. Odwróceniem tego stanu jest nauka funkcjonowania w rolach jakie wyznacza społeczność.

W tworzeniu Społeczności Terapeutycznej istotną rolę odgrywa osobiste zaangażowanie pacjentów w proces uczenia się ról społecznych. Nauka ról odbywa się poprzez podejmowanie funkcji i zadań, w czasie których osoba lecząca się może zmienić postawę nihilizmu na zaangażowanie i podejmowanie odpowiedzialności. Pełnione funkcje i zadania dają sposobność nabywania konkretnych umiejętności technicznych, uczenia się troski o Ośrodek, jego wyposażenie oraz estetykę. Funkcje i zadania pomagają pacjentom w uczeniu się współpracy i podporządkowania względem samych siebie.

Cele

Celem programu jest nabycie podstawowych umiejętności w pełnieniu ról społecznych u osób uzależnionych od narkotyków leczących się w Ośrodku „San Damiano” w Chęcinach.

Formy realizacji

Funkcja ma charakter kierowniczy i wiąże się z działaniem w określonej sferze życia „San Damiano”. W jej pełnieniu ważnym jest zaangażowanie, wyrobienie w sobie ducha pokory oraz zdolności do zarządzania ludźmi. Funkcyjny zwraca uwagę na jakość relacji jakie tworzy z osobami mu podległymi; powinien on zadbać o osoby, którymi zarządza oraz o efekty swojej pracy. Przebieg pełnionej funkcji podsumowuje się na Społeczności Głównej, wtedy też starsi członkowie Społeczności mogą podjąć się jej pełnienia. Funkcyjni ściśle współpracują z Kadrami Ośrodka.

Osoby sprawujące funkcje oraz dyżurujący terapeuta wchodzi w skład Zarządu Domostwa. Spośród siebie wybierają **Prezesa Domostwa** (wybrany na czas 1-2 miesiące), który kieruje pracą Zarządu i reprezentuje Społeczność na zewnątrz. Prezes codziennie zbiera Zarząd na obrady, celem omówienia bieżących spraw Domostwa i zaplanowania konkretnych inicjatyw. Prezes Domostwa dba, aby czas pełnienia funkcji i zadań nie przeciągał się w czasie. Stanowisko Prezesa zdaje się podobnie jak funkcje – przed Społecznością.

Obok funkcji organizowane są **Zadania** – w zależności od bieżących potrzeb Ośrodka (np. pomocnicy kierownika SOD, kronikarz, opiekun psa, opiekun kwiatów, przewodnik itp.). Zadania organizuje Zarząd

na wnioski Funkcyjne. Zadania mogą podejmować zarówno młodszy jak i starsi członkowie Społeczności. Funkcyjni wprowadzają w wyznaczone zadania poszczególne osoby i monitorują ich wykonanie.

Funkcje w ośrodku:

1. **Kierownik SOD – Służba Ochrony Domostwa:** sprawdza czy ktoś w Społeczności nie złamał abstynencji, czuwa nad bezpieczeństwem Społeczności (dba by środki psychoaktywne nie przedostały się na teren Domostwa, jest odpowiedzialny za kontrolę przyjmowanych do Ośrodka pacjentów. Za wiedzą terapeutów dysponuje alkomatem i testami na obecność narkotyku.
2. **Kierownik Pracy** – przydziela codzienne obowiązki; wprowadza w ich wykonanie i w kwestiach spornych podejmuje decyzje o sposobie ich wykonania. Ścisłe współpracuje z gwardianem klasztoru planując codzienne prace remontowe, zgłaszając zapotrzebowanie na zakup narzędzi do pracy i informując o zaistniałych usterkach.
3. **Opiekun Domu** – dba o czystość i estetykę w ośrodku i jego obejściu. Zajmuje się pralnią i sprzętami domowymi (telewizor, radio, żelazko, bojler, oświetlenie...). Ścisłe współpracuje z ekonomem klasztoru i kierownikiem pracy, zgłaszając zapotrzebowanie na wykonanie odpowiedniej pracy w ośrodku, zakup detergentów oraz potrzebnego sprzętu. Dba o segregację śmieci.
4. **Szef Kuchni** – jest odpowiedzialny za czystość na kuchni, planuje jadłospis i zakupy, przygotowuje posiłki.
5. **Kulturalno-Oświatowy** – organizuje planowy czas wolny dla Społeczności, organizuje wyjścia i wyjazdy rekreacyjne (kino, teatr, sala gimnastyczna, obozy rekreacyjne, itp.), organizuje święta „San Damiano” (urodziny, imieniny członków Społeczności oraz rocznice i inne uroczystości).
6. **Artystyczny** – opiekuje się salą warsztatową, współpracuje z prowadzącą zajęcia. Organizuje kiermasze z wykonanymi rzeczami, dba o Kronikę Domostwa oraz o tablicę ogłoszeń.

CZAS TRWANIA

Funkcje można zdawać po czasie 1 miesiąca (nie dłużej niż 2 miesiące). Zaliczenie funkcji ma miejsce w czasie Społeczności Głównej, na której zdający otrzymuje informacje dotyczące całości jego funkcjonowania. Funkcja jest podsumowana po upływie czasu przeznaczanego na jej pełnienie.

Zadania rozliczane są w określonym czasie (trwają średnio ok. 2 tygodnie). Zadania zdawane są na dzieleniu w dowolnym dniu.

Funkcje i Zdania można zaliczyć: z poczuciem sukcesu (jeżeli ktoś bardzo dobrze i twórczo je wypełniał), zdane normalnie (osoba wypełniała je poprawnie) i zabrane (ze względu na notoryczne zaniedbania).

PROGRAM IV – PROGRAM EDUKACJI PROZDROWOTEJ

(OBEJMUJĄCY PROFILAKTYKĘ ZACHOWAŃ RYZYKOWNYCH DOTYCZĄCYCH M.IN ŻÓŁTACZKI, HIV, AIDS)

WSTĘP

Program przeznaczony jest dla osób pełnoletnich zarówno kobiet jak i mężczyzn, którzy uczestniczą już w programie leczenia uzależnień w Ośrodku San Damiano w Chęcinach.

Realizacją programu zajmują się pracownicy ośrodka SAN DAMIANO: kadra terapeutyczna, przeszkoleni wolontariusze, pielęgniarka i lekarz ośrodkowy oraz instytucje współpracujące z Ośrodkiem. Do realizacji programu zaproszeni są przynajmniej raz w roku certyfikowani edukatorzy z zakresu HIV/AIDS.

Ich podstawowym zadaniem jest uświadomienie pacjentom zagrożeń związanych z chorobami zakaźnymi, pomoc w kierowaniu i kierowanie do specjalistycznych przychodni oraz monitorowanie ewentualnego leczenia.

CEL

Głównym celem programu jest ograniczenie zakażeń HIV, HCV, HBS i innych chorób związanych z zażywaniem narkotyków oraz uzyskanie poprawy stanu zdrowia u osób poddawanych specjalistycznemu leczeniu.

FORMY REALIZACJI

Praca nad programem koncentruje się wokół trzech obszarów:

1. edukacji
2. diagnozowania
3. monitorowania

Praca w obszarze edukacyjnym koncentruje się na terapii indywidualnej i zajęciach w małych grupach. Głównym celem jest przekazanie rzetelnej wiedzy z zakresu chorób współistniejących przy uzależnieniach od narkotyków, ogólnych zasad higieny, rodzajów ryzyka *zakażeń* dla osób już zarażonych, zachęcenie pacjenta o dbanie o swój stan zdrowia, do higienicznego trybu życia i promowanie zdrowych, aktywnych form spędzania czasu wolnego.

Praca w obszarze diagnozowania odbywa się przy współpracy z lekarzem ośrodkowym i miejscowym ośrodkiem zdrowia. Koncentruje się wokół kierowania pacjenta na badania- /HIV, HCV, HBS/ oraz do poradni specjalistycznych, stworzenie grupy wsparcia, ułatwienie dzielenia się problemami i doświadczeniami, udzielenie pomocy terapeutycznej.

Praca w obszarze monitorowania polega na motywowaniu do: podjęcia leczenia w poradniach specjalistycznych, przestrzegania zaleceń lekarskich, systematyczności np. w przyjmowaniu leków, konieczności poddawania się badaniom kontrolnym- pacjenci mogą liczyć na wsparcie psychologiczne w chwilach załamania, smutku, depresji.

Główne zadania programu realizowane są poprzez: spotkania edukacyjne, rozmowy indywidualne, zajęcia sportowe, zajęcia rekreacyjne. Celem spotkań kierowanych do osób zarażonych HIV, HCV jest udzielenie informacji na temat uzyskania pomocy socjalnej.

Spotkania edukacyjne kierowane do kobiet leczących się w ośrodku poświęcone są rozmowom na temat:

- badań okresowych ginekologicznych, profilaktyce raka piersi,
- zaburzeniom jedzenia (anoreksja, bulimia)
- higieny intymnej
- podstawowym informacjom na temat zachowań sprzyjających zakażeniu

Podczas terapii w pracy z pacjentem dominują rozmowy indywidualne na których poruszane są tematy:

- jak zachować środki ostrożności zwłaszcza w kontakcie z krwią osób zakażonych
- rozmowy przygotowujące do badań na obecność wirusa HIV, HCV
- rozmowy po otrzymaniu wyników i przygotowujące do podjęcia specjalistycznego leczenia
- rozmowy wspierające w chwilach załamania, smutku, depresji wynikające z faktu zakażenia
- nauka planowania aktywnego spędzania czasu wolnego
- nauka opieki i dbania o siebie-higieniczny tryb życia, odżywianie, sen itp.

W ciągu całego leczenia pacjenci uczestniczą w zajęciach sportowych, wycieczkach, obozach i biwakach.

CZAS TRWANIA

Program jest realizowany przez cały czas trwania terapii w ośrodku. Na wszystkich etapach leczenia realizowane są indywidualne plany terapeutyczne wynikające z diagnozy, które zawierają elementy promujące zdrowy tryb życia.

PROGRAM V – PSYCHOEDUKACYJNY DLA RODZICÓW

WSTĘP

Zazwyczaj młodzież uzależniona ma zaburzone kontakty z najbliższą rodziną. Zwykle uzależnieni swoim postępowaniem zakłócają życie prywatne i rodzinne osób, z którymi mieli kontakt.

Program wspomaga proces porządkowania zaburzonych relacji z osobami najbliższymi. Przeznaczony jest dla osób pełnoletnich zarówno kobiet jak i mężczyzn, którzy uczestniczą już w programie leczenia uzależnień a także

dla ich osób najbliższych. Program skierowany jest także na pomoc rodzinom zgłaszającym się po poradę do pracowników Ośrodka.

CEL

Celem programu jest:

- uczenie się nawiązywania relacji z osobami „ważnymi” (rodzice, współmałżonkowie, krewni)
- zdobycie u pacjentów umiejętności w porządkowaniu zaburzonych relacji
- nawiązywanie przez pacjentów kontaktów z osobami najbliższymi.
- udzielanie porad rodzinom uzależnionych w związku z motywowaniem pacjentów do leczenia
- udzielanie porad rodzinom uzależnionych w kwestii bieżących problemów związanych z uzależnieniem
- edukacja rodzin osób uzależnionych w zakresie wiedzy o uzależnieniach
- motywowanie osób współuzależnionych do podjęcia terapii

FORMY REALIZACJI

Realizacją programu zajmują się pracownicy ośrodka SAN DAMIANO. Realizacja programu ma charakter poradnictwa rodzinnego oraz organizowanych warsztatów i spotkań.

Program jest realizowany przez:

- nawiązywanie kontaktu listowego z osobami najbliższymi
- organizowane spotkania osób leczących się w ośrodku z osobami ważnymi;
- organizowanie przepustek terapeutycznych do domów rodzinnych.
- zaplanowane spotkania w ramach poradnictwa – dla członków rodzin osób uzależnionych (nie leczących się w Ośrodku) zgłaszających się po pomoc do Ośrodka;
- poradnictwo telefoniczne i internetowe.

Do udziału w programie motywowani są pacjenci Ośrodka po wcześniejszych konsultacjach i diagnozie problemów osobistych. Pacjenci indywidualnie planują porządkowanie relacji z osobami ważnymi: ze względu na wiek pacjentów leczących się w Ośrodku (osoby dorosłe) oraz z powodu różnych procesów występujące w terapii oraz w systemie rodzinnym (patologia w rodzinie, brak gotowości osób najbliższych do wzięcia udziału w programie itp.).

Zajęcia planuje i prowadzi w trybie indywidualnym terapeuta odpowiedzialny za pacjenta przy udziale psychologa.

Tematy realizowane w planowanych zajęciach dla osób ważnych:

1. Warsztat motywacyjny (zachęca do wzięcia udziału w programie, pozwala na określenie potrzeb i oczekiwań, pozwala na nawiązanie bliższego kontaktu z terapeutą, umożliwia przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, daje możliwość prezentacji programu ośrodka, motywuje do współuczestniczenia w programie osoby leczącej się)
2. Edukacja z zakresu wiedzy o uzależnieniach (przekazanie wiedzy z zakresu procesu uzależnienia, mechanizmów i fazach uzależnienia)
3. Warsztat z komunikacji (uczenie się wzajemnego przekazywania własnych opinii, oczekiwań, uczenie się negocjacji i kompromisu, okazywanie uczuć i emocji)
4. Edukacja z zakresu nawrotów (dostarczenie wiedzy na temat mechanizmów, objawów i faz nawrotu oraz sposobów zapobiegania i pomocy)

CZAS TRWANIA

Program jest realizowany przez cały okres terapii. Termin zajęć z rodziną i czas ich trwania jest wcześniej indywidualnie uzgadniany. Szczególną uwagę przykładana się do wspólnych spotkań pacjentów z rodziną. Pacjent wyraża dobrowolnie (po wcześniejszej motywacji) chęć udziału w programie.

PROGRAM VI – PROFILAOWANY „NIERUCHOME ŚWIATŁO”

Na podstawie zajęć opracowanych przez P. Fijewskiego, Warszawa 1994

(SKIEROWANY NA REDUKCJĘ DEFICYTÓW W ZAKRESIE DOJRZAŁOŚCI EMOCJONALNEJ)

WSTĘP

Uzależniona młodzież ma szczególne deficyty związane ze znajomością siebie (umiejętnościami intrapersonalnymi). Taki stan rzeczy powoduje niezdolność do określania własnych stanów, przeżyć, celów, deficytów i zdolności. Wyrównanie deficytów w tej sferze umożliwia osobie uzależnionej rozwijanie się na płaszczyźnie osobowej, co pozytywnie rzutuje na realizowanie stawianych sobie celów rozwojowych, co jest niezbędne w wychodzeniu z uzależnienia.

Program wspomaga proces terapeutyczny realizowany w programie Ośrodka. Przeznaczony jest dla osób pełnoletnich zarówno kobiet jak i mężczyzn, którzy uczestniczą już w programie leczenia uzależnień ze szczególnymi deficytami w sferze emocjonalnej. Realizacją programu zajmują się pracownicy ośrodka SAN DAMIANO: w szczególności psycholog.

CEL

Celem programu jest:

- lepsze poznanie siebie
- zdobycie umiejętności w radzeniu sobie z trudnościami i problemami osobistymi
- wypróbowanie nowych reakcji i zachowań w grupie
- uświadomienie sobie: kim jestem, co się dzieje w moim życiu, co się dzieje we mnie samym

FORMY REALIZACJI

Realizacja programu ma charakter warsztatowy. Do udziału w programie motywowani są pacjenci Ośrodka po wcześniejszych konsultacjach i diagnozie problemów osobistych. Grupa warsztatowa ma charakter zamknięty.

Zajęcia prowadzone są systematycznie – 1 raz w tygodniu ok. 3,5 godziny i obejmują:

- pracę osobistą nad tematem i stawianymi pytaniami
- prowadzenie własnych notatek
- dzielenie się własnymi spostrzeżeniami i doświadczeniem odnośnie siebie
- dzielenie się własnymi spostrzeżeniami odnośnie innych uczestników
- udzielanie i przyjmowanie informacji zwrotnych
- podsumowanie prowadzącego zajęcia

Tematy zajęć:

1. Lista tego, co lubię
2. Lista uczuć
3. Kim jestem (cz. I)
4. Kim jestem (cz. II)
5. Muszę – chcę
6. Moje pragnienia
7. Moje przyjemności
8. Przyjmowanie i dawanie
9. Kierowanie sobą
10. Lista trudności osobistych

Prowadzący zajęcia przedstawia szczegółowy konspekt dotyczący przeprowadzonego tematu, uczestników, daty przeprowadzenia zajęć i czasu ich trwania.

CZAS TRWANIA

Program jest realizowany przez ok. 10 tygodni - cyklicznie - dla grup zamkniętych przez czas trwania terapii w ośrodku. Przewidywana liczba na realizację programu godzin 33.

PODSTAWOWE ZASADY BEZPIECZEŃSTWA

Profilaktyka przeciw zakażeniom: HIV, WZW i inne

DOMOSTWO

1. Dbaj o czystość i dezynfekcję sanitariatów
2. Przypominaj innym o podstawowych zasadach bezpieczeństwa

PRACA

1. W sytuacji skaleczenia:
  - kiedy opatrujesz kogoś załóż rękawiczki lateksowe
  - zwróć uwagę, aby osoba pomagająca Ci miała założone rękawiczki lateksowe
2. Ranę należy zdezynfekować płynem odkażającym i zabandażować
3. Bandaż należy podpisać i systematycznie zmieniać (stare bandaże wrzucamy do pojemników a następnie palimy)

KUCHNIA

1. Kiedy skaleczysz się przygotowując posiłek – zgłoś szefowi kuchni –skażonych produktów nie podajemy do spożycia
2. Wyparzaj jajka, owoce.
3. Spożywaj przegotowaną wodę pitną, pasteryzowane mleko i inne produkty.

CODZIENNA HIGIENA

1. Dbaj o codzienną higienę osobistą
2. Myj ręce przed posiłkami i po korzystaniu z toalet.
3. Stosuj sprzęt jednorazowy (maszynki do golenia) – nie pożyczaj ich nikomu ani nie korzystaj z czyjegoś sprzętu

Pamiętaj! Zakazić się możesz:

- drogą pokarmową, poprzez spożycie zakażonej wody, mleka, owoców...
- poprzez kontakt z krwią (do zakażenia dojść może u fryzjera, podczas tatuażu, akupunktury, itp.)
- drogą płciową (kontakty seksualne)
- poprzez iniekcje dożylnie

**NIE ZAKAZISZ SIEBIE I INNYCH
STOSUJĄC SIĘ DO PODSTAWOWYCH ZASAD BEZPIECZEŃSTWA!!!**